

Minder sluikstort en zwerfvuil, samen voor Proper Gent

---

24 november 2020

BELEIDSNOTA

Bram Van Braeckevelt
Schepen van Openbare netheid
Stad Gent

gent:

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling/ Groendienst/ Regie Netheid

Publicatiedatum

24 november 2020

Contact

Schepen van Openbare Netheid

Schepen Bram Van Braeckvelt

bram.vanbraeckvelt@stad.gent

09 266 51 10

Postadres

Stad Gent – kabinet schepen Van Braeckvelt

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Inhoud

Bouw jij mee aan een proper Gent?	6
1. Verloop van het traject	7
2. Hoe proper is Gent?	8
2.1. Inleiding	8
2.2. Wat doen we vandaag om Gent proper te maken?	8
2.3. Netheid in cijfers	10
2.4. Afvaltarieven zijn ecologisch en sociaal	10
2.5. Uitdagingen voor een propere stad	11
3. Data als basis voor het beleid	13
3.1. Inleiding	13
3.2. Ongeruimd staat netjes?	13
3.3. Meer onderzoek naar sluikestort en zwerfvuil	13
3.4. Actieve kennisuitwisseling	14
4. Preventie en sensibilisatie	15
4.1. Inleiding	15
4.2. Communicatie	15
4.3. Gentenaars zorgen samen voor een propere stad	15
4.4. Een doelgroepgerichte aanpak	16
4.5. Wijkgerichte aanpak	19
4.6. Minder afval op evenementen	21
5. Opruimen	23
5.1. Inleiding	23
5.2. Efficiënt opruimen	23
5.3. Infrastructuur voorzien	24
6. Handhaving	28
6.1. Inleiding	28
6.2. Daders vatten	28
6.3. Vervolging	29

7. Bijlagen	31
7.1. Participatie: online bevraging	31
7.2. Netheidsrapport 2018	36

Bouw jij mee aan een proper Gent?

We zijn als Gentenaars fier op onze stad. Terecht. We zijn ook kritisch en dat is voor het thema netheid even terecht. Gentenaars vinden een propere stad belangrijk. Dat blijkt uit de dagelijkse mails, de vele meldingen van sluikestort en de vele suggesties via het participatietraject. Bedankt daarvoor! Een propere stad en een afvalbeleid van de toekomst zijn dan ook prioritair.

Daarom vertalen we die prioriteit om in historisch hoge budgetten voor Openbare Netheid en IVAGO. En toch zal dat niet genoeg zijn, als niet iedereen beseft dat we ook zelf en samen verantwoordelijk zijn voor de netheid van onze buurt en onze stad. We willen dan ook burgers en ondernemers samenbrengen en ondersteunen om mee de omslag te kunnen maken, samen met de inspanningen van onze stadsdiensten, IVAGO, politie en andere overheden.

Van Gentenaars die zelf zwerfvuil opruimen, tot correct sorteren, tot winkelen zonder afval, de eigen stoep proper houden of de buur in de goeie richting helpen, ... Als elk zijn bijdrage levert, dan volgt een propere buurt. Al is het maar uit respect voor de straatvegers of IVAGO-medewerkers, diegene die het dagdagelijks moeten klaren. We leggen de lat hoog. Er komt meer geel op straat met IVAGO, van vegers tot sluikestortploegen. Er komt meer paars met Gemeenschapswachten die sensibiliseren en handhaven. En er komt meer blauw op straat: ook de politie maakt van de aanpak van sluikestort een prioriteit. Met gerichte experimenten zoeken we de beste aanpak om onze straten en pleinen proper te houden.

Bovendien kost zwerfvuil en sluikestort opruimen veel geld. We voeren de strijd tegen zwerfvuil daarom op. Sluikestort is een prioriteit in alle wijken. We werken op drie sporen: sensibilisatie, opruimen en handhaven. Daarvoor gaan we nog meer dan vroeger data en betrokkenheid van de burgers stimuleren en inzetten.

Geen propere stad zonder goeie afvalaanbieding en -inzameling. De afvalberg moet kleiner. Daarom stimuleren de afvaltarieven om afval te vermijden en wat rest zo goed mogelijk te sorteren. Een sterk ecologisch beleid gaat hand in hand met een sterk sociaal beleid: een uitgebreide dienstverlening en zorgen dat iedereen correct afval kan aanbieden. Zo is niemand genoodzaakt te sluikestorten wegens gebrek aan financiële middelen. Ongeveer 1 op 5 gezinnen krijgt een tegemoetkoming in de afvalkosten. Wie niet op een vast recyclagepark geraakt, kan naar een mobiel recyclagepark. We voeren vandaag beleid om klaar te staan voor de toekomst. We bereiden ons voor met als ambitie een afvalarme stad in een circulaire economie. De beleidsnota van IVAGO gaat hier dieper op in.

We nemen als stad ook onze verantwoordelijkheid buiten de stadsgrenzen. We nemen daarbij een voortrekkersrol op. Gent is lid van de Statiegeld Alliantie. Een duidelijk signaal: ook de industrie en verpakkingsector moeten hun verantwoordelijkheid nemen en de afvalberg helpen verkleinen. De hogere overheden zijn een waardevolle en in vele gevallen noodzakelijke partner. De nieuwe wetgeving rond evenementen - geïnspireerd door de herbruikbare bekertjes op onze Gentse Feesten - is alvast een hulp. We kijken uit naar de Vlaamse wetgeving rond kunststoffen die kan zorgen voor minder afval en de opruimkosten van plastic zwerfafval verhaalt op degene die het op de markt brengt.

Een propere stad is een gezonde en gelukkige stad. Laten we daar de komende jaren samen aan werken.

Bram

1. Verloop van het traject

Deze beleidsnota start niet van een wit blad. Bewoners, bezoekers, adviesraden en verenigingen, ... gaven de voorbije jaren vele reacties over de netheid in deze stad. We zien dat bijna iedereen een proper Gent wil en er een mening over heeft. Van jong tot oud, van Gent-centrum tot de Kanaalzone, uit alle hoeken en van alle mogelijke doelgroepen kregen onze diensten signalen over netheid die de opmaak van deze nota inspireerden.

Naast inspiratie ging ook een **participatietraject** deze nota vooraf.

We lanceerden een **online bevraging** met allerlei vragen over de netheid in Gent en het afvalbeheer door IVAGO. Iedereen kon aangeven wat men belangrijk vond, waar meer aandacht naar moet gaan, en ideeën en verbeterpunten aangeven voor een proper Gent en een goed afvalbeleid. In totaal hebben 1908 mensen de enquête ingevuld, waarvan 1360 alle vragen rond netheid hebben ingevuld. Van de 1360 mensen zijn 1319 van Gent en 41 van buiten Gent. De bevraging is niet wetenschappelijk representatief, maar de resultaten stemmen wel overeen met de signalen die we reeds kregen. De resultaten kan je uitgebreid als bijlage terugvinden.

Deze nota is niet het werk van één dienst alleen. Voor een propere stad werken vele stadsdiensten, IVAGO en politie samen. Samen met deze diensten werd een **intern traject** opgezet voor hun bijdrage aan deze nota. Hun engagementen voor een proper Gent worden in deze nota vastgelegd. Voor de realisatie van de initiatieven uit de Beleidsnota Proper Gent is in het Meerjarenplan 2020-2025 budget voorzien onder volgende operationele doelstelling: OD10019 *Verhogen van de netheid en het circulair afvalbeleid voor alle gebruikers van de stad.*

Na de eerste ontwerpversie van deze nota waren er toelichtingen aan verschillende **adviesraden** en een debatcafé gepland, waarbij de nota ook zou worden voorgelegd aan een breed publiek. Iedereen kon zo deze beleidsnota bijsturen zodat we tot een gedragen beleid voor een proper Gent komen. De coronacrisis gooide hier roet in het eten. Op basis van verschillende adviezen konden we toch deze beleidsnota verder verfijnen.

Na het goedkeuren van de beleidsnota blijven we inzetten op participatie. Signalen en suggesties over de netheid van onze stad worden opgenomen en afgestemd met de vele partners die samen voor een proper Gent zorgen.

2. Hoe proper is Gent?

2.1. Inleiding

“Gent ligt er niet proper bij”, “Voor de toeristen is het wel proper en wij mogen stikken in het vuil”, “Bedankt IVAGO om zo snel langs te komen”, ... Iedereen heeft zijn mening over de netheid van Gent. Het gevoel over hoe proper Gent is, is belangrijk. Objectieve cijfers zijn dat ook. We beschikken over heel wat informatie om te meten en weten hoe proper of hoe vuil onze stad is.

De objectieve informatie halen we uit:

- De netheidsbarometer: die meet het aanwezig zwerfvuil, sluikestorten, overvolle vuilnisbakken en foutief aangeboden afval in Gentse straten.
- Het aantal meldingen van sluikestort
- De gewichten van het opgeruimde sluikestort, zwerfvuil, afval uit de vuilnisbakken.
- Het aantal vattingen van zwerfvuil en sluikestort.

De subjectieve informatie of perceptie halen we uit:

- De stadsmonitor: de editie van 2017 werd naar meer dan 90.000 inwoners van de 13 Vlaamse centrumsteden gestuurd. In Gent hebben 9023 inwoners deelgenomen. Hierbij wordt ook de netheid bevraagd.

We maken het onderscheid tussen zwerfvuil en sluikestort op basis van de intentie (bewust – onbewust) en de hoeveelheid (een klein afvalstuk – een grote hoeveelheid of een groot stuk).

Zwerfvuil is al het afval dat rondslingert op straat, in de berm, in parken. Het is afval dat door mensen is weggegooid of achtergelaten op plaatsen die daar niet voor bestemd zijn. Het bestaat voornamelijk uit verpakkingsmateriaal van consumpties: blikjes, flesjes, wikkels e.d. Ook sigarettenpeuken, kranten, folders en flyers, zonnebloempitten, schelpen van noten, ... slingeren vaak rond op straat, in parken of langs de weg.

Sluikestorten is afval dat bewust wordt achtergelaten:

- waar dit wettelijk of reglementair verboden is en/of
- op niet-reglementaire tijdstippen en/of
- in niet-reglementaire recipiënten
- Het kan bestaan uit verzameld restafval, grofvuil of ander afval

Beide vormen van afval achterlaten, zwerfvuil en sluikestort, zijn strafbaar.

2.2. Wat doen we vandaag om Gent proper te maken?

Ook vandaag is de netheid van onze stad al belangrijk. Netheid is bij uitstek een thema waarop samen gewerkt wordt met vele partners. We geven hierbij het overzicht van de verschillende partners en hun inzet.

Op het vlak van sensibilisatie en preventie zijn IVAGO en de Gemeenschapswachten de voornaamste partijen. IVAGO voorziet de communicatie voor alle gebruikers van de stad op vlak van netheid en afvalbeheer, gaande van het IVAGO-magazine tot het geven van deur-aan-deur toelichting over een nieuw sorteerpunt. De Gemeenschapswachten sensibiliseren gericht tijdens hun patrouilles en kijken naar foutief aangeboden afval, spreken mensen aan bij het achterlaten van zwerfvuil etc.

IVAGO ruimt het meeste zwerfvuil en sluikestort op in onze straten. Ze trachten sluikestort binnen de twee werkdagen op te ruimen. Momenteel wordt meer dan 60% binnen de 48 uur opgeruimd. IVAGO staat in voor de plaatsing en lediging van de vuilnisbakken. Er staan er zo'n kleine 3.000 in onze straten en parken.

We volgen hierbij de 'broken windows theorie' die stelt dat zichtbare signalen van criminaliteit, zoals gebroken ramen, rommel op straat, graffiti en andere gevolgen van vandalisme, nóg meer criminele, antisociale verstoringen van de openbare orde veroorzaken. Om het in afvaltermen te zeggen, als er al rommel ligt, is de stap kleiner om er nog wat bij te gooien. Vandaar dat ook zwerfvuil en sluikestort snel opgeruimd worden. Het zou echter bijzonder cynisch zijn dat IVAGO zo goed werkt, dat de illusie ontstaat dat afval achterlaten ok zou zijn: "IVAGO komt het toch wel opruimen". Afval achterlaten is onaanvaardbaar. Bijkomend zijn er ook grenzen aan de inzet van IVAGO en aan de centen die we daarvoor dienen in te zetten, in plaats van ander beleid. Bovendien kan IVAGO niet op elk moment overal zijn om op te ruimen.

De medewerkers van de Cluster Openbaar Domein van het Dienstenbedrijf Sociale Economie (DBSE) ruimen het zwerfvuil op in bepaalde wijken van de 19^e-eeuwse gordel, in afspraak met IVAGO. De groenzones worden opgeruimd door DBSE en de Groendienst. Via het DBSE krijgen mensen in sociale tewerkstelling meer en betere kansen om werkervaring op te doen om door te stromen naar de reguliere arbeidsmarkt en worden waardevolle taken uitgevoerd.

Foto 1: medewerkers van DBSE ruimen zwerfvuil op

Daarnaast zijn er nog verschillende andere partners die elk hun stukje doen, waaronder ook andere overheden. De cel Netheid zorgt voor een duidelijke taakverdeling en klaart de grijze zones uit.

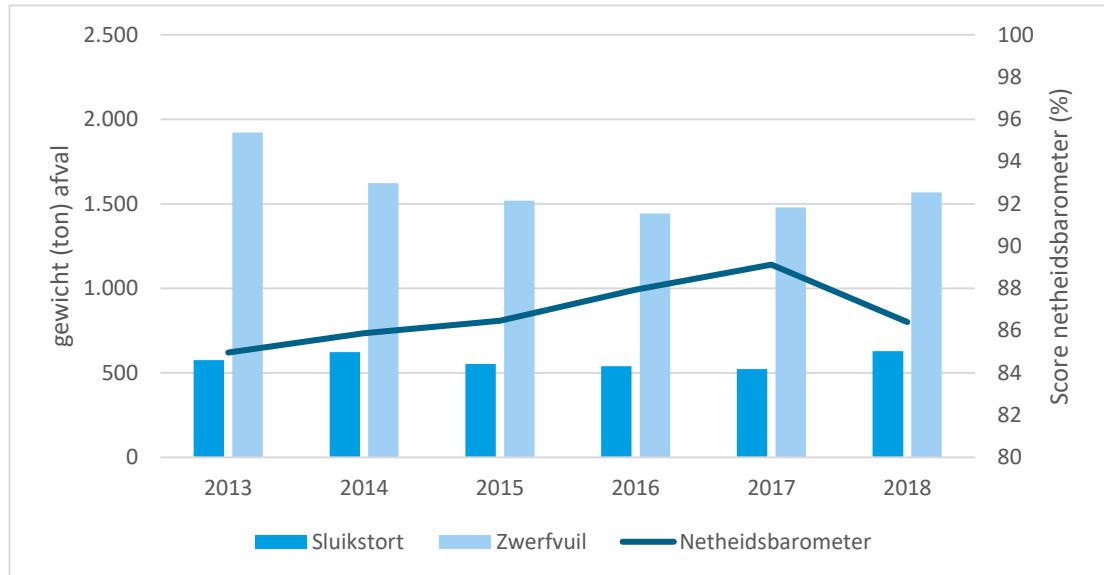
Handhavend zorgen de Gemeenschapswacht-vaststellers en de politie voor de meeste vaststellingen. Daarnaast maken ook IVAGO zelf en Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu vaststellingen op. De sanctionerend ambtenaar van de Juridische Dienst en het parket oordelen vervolgens of een vaststelling tot een boete of PV leidt.

Ter illustratie geven we de huidige inzet van IVAGO en DBSE om zwerfvuil en sluikestorten op te ruimen:

- IVAGO: 94 milieuwerkers, 6 netheidscoachen en 1 diensthoofd werken 7 dagen op 7 van 6u tot 22u
- DBSE: 60 milieuwerkers, 4 vaktechnisch instructeurs en 1 adjunct werken 5 dagen op 7 van 6u54 uur tot 15 uur
- Materiaal: 4 grote veegmachines, 12 veegmachines, 5 elektrische stofzuigers, 2 sluikestortwagens, 18 pick-ups, 7 kleine perswagens en 3 grote perswagens
- Jaarlijkse kost: ca 12.6 miljoen euro voor de werking van IVAGO en 1,3 miljoen euro voor de werking van DBSE.

2.3. Netheid in cijfers

Elke maand beoordelen we de netheid van de straten aan de hand van de netheidsbarometer. Met dit meetinstrument geven we straten een score op basis van hoeveel zwerfvuil en sluikestort er ligt, hoe vol de vuilnisbakken zijn, of er graffiti, leegstand of wildplak is. Hoe hoger de score, hoe properder de straat. In 2018 lag de gemiddelde score iets lager dan in 2017. (Figuur 1 – as rechterkant). De cijfers van sluikestort en zwerfvuil geven hetzelfde beeld. Voor beide fracties werden hogere tonnages opgehaald (Figuur 1 – as linkerkant).

Figuur 1: Gewicht (in ton) opgehaald sluikestort en zwerfvuil door IVAGO en DBSE. De score van de netheidsbarometer wordt eveneens weergegeven

Jaarlijks rapporteren we de verschillende cijfers inzake netheid in het Netheidsrapport. De conclusies van de laatste versie van 2018 zijn in bijlage te vinden.

We willen ook weten hoe proper de Gentenaar Gent vindt. In 2017 kregen meer dan 90.000 inwoners van de 13 Vlaamse centrumsteden een enquête toegestuurd als input voor de Stadsmonitor. In Gent hebben 9023 inwoners deelgenomen. Daaruit bleek dat 58% van de bevroegden vindt dat de straten en voetpaden in hun buurt over het algemeen netjes zijn. Er zijn echter grote verschillen tussen verschillende buurten die tot 40 procentpunten oplopen. Voor de 13 centrumsteden zijn gemiddeld 64% van de inwoners tevreden over de netheid in hun buurt. Over de netheid van het stadscentrum is 83% van de Gentenaars tevreden ten opzichte van 80% voor de 13 centrumsteden.

Uit de bevraging die we gelanceerd hebben naar aanleiding van deze beleidsnota, blijkt dat de Gentenaars hun stad een gemiddelde score van 5/10 geven voor netheid.

Dit alles geeft aan dat, ondanks de vele inspanningen van de voorbije jaren, zwerfvuil en sluikestort een probleem blijven.

2.4. Afvaltarieven zijn ecologisch en sociaal

“Mocht huisvuil gratis zijn, dan zou er niet zoveel sluikestort liggen” horen we soms. De Vlaamse wetgeving legt het principe ‘de vervuiler betaalt’ op. Wij voegen daar graag nog aan toe dat ‘de sorteerder wordt beloond’. De afvaltarieven stimuleren om afval te vermijden en wat rest zo goed mogelijk te sorteren. Dat betekent dat recycleerbaar of composteerbaar afval gratis of goedkoper is om aan te bieden dan restafval. Huisvuil is dus niet gratis. En dat werkt voor het merendeel van onze

inwoners. Afval is trouwens nooit gratis. Waar de kost van huisvuil volledig in de belastingen zitten, zien we dat er minder gesorteerd wordt en toch ook nog sluikestort is.

Een gebrek aan financiële middelen mag er niet voor zorgen dat men genoodzaakt is tot sluikestorten. Daarom zorgen we voor een sociaal beleid met een tegemoetkoming voor wie het financieel moeilijk heeft. Ook voor hen loont sorteren: zij krijgen nu ook pmd-zakken of hebben de mogelijkheid tot uitgebreid sorteren via een sorteerpunt. We zorgen ook voor een uitgebreide dienstverlening van IVAGO met zelfs mobiele recyclageparken die naar je toe komen.

2.5. Uitdagingen voor een propere stad

In steden komen de grote maatschappelijke uitdagingen samen. Zo ook voor netheid en afval. We kunnen niet om veranderingen in de maatschappij heen en moeten de uitdagingen die ze met zich meebrengen aanpakken.

We zijn met steeds meer . De laatste 15 jaar zijn er 32.000 Gentenaars bijgekomen. Intussen telt Gent 261.000 inwoners (2019) en een stijgende bevolkingsdichtheid tot 1.655 inwoners per km² in 2019. De verwachting is dat Gent in 2027 ongeveer 274.000 inwoners zal tellen. Het aantal studenten is tussen 2010 en 2017 sneller aangegroeid dan de Gentse bevolking en steeg met 14,7%, terwijl de Gentse bevolking met 6,1% toenam. Er zijn een kleine 70.000 studenten in Gent waarvan ongeveer 63% hier op kot zit. Verder telde Gent in 2018 ook 1.160.864 toeristische overnachtingen en vergeet de dagdagelijkse bezoekers niet, die ofwel komen werken, winkelen of genieten van Gent als centrumstad.

Meer mensen zorgen helaas ook voor meer afval. Bovendien stijgt ook de consumptie buitenshuis met steeds meer streetfood, koffie-on-the-go, aperitieven in een park of op de Graslei met overvolle vuilnisbakken – ook al worden ze tot 3 keer per dag geleidigd – en zwerfvuil als zichtbaar gevolg. Hoewel het aantal rokers daalt, zijn er nog op verschillende plaatsen problemen met peuken op de grond.

Foto 2: De vuilnisbakken aan de Graslei kunnen het vele afval niet bevatten

Anderzijds zien we ook positieve evoluties. Zo is er meer aandacht voor de problemen die plastics veroorzaken en schakelen sommige producenten over op andere materialen. In Gent zijn er nu mogelijkheden om afvalarm te winkelen of koffie te halen in een herbruikbare beker. En de aandacht

voor klimaatverandering en circulaire economie zorgt voor meer aandacht voor onze manier van produceren, consumeren en afvalbeheer.

De hogere overheden zijn een waardevolle en in vele gevallen noodzakelijke partner voor structurele veranderingen te kunnen realiseren.

Zo bepaalt het VLAREMA dat grofvuil vanaf de eerste kg betalend moet zijn. Hierdoor moet Gent de vrijstelling van 200 kg gratis grofvuil schrappen en betalend maken. Dit gaat vanaf 1 april 2020 in voor de ophaling aan huis en de mobiele recyclageparken en uiterlijk op 1 april 2022 voor de inzameling via de recyclageparken. We vrezen dat dit een verhoging van het sluikestorten met zich mee kan brengen.

Geïnspireerd op de werking van herbruikbare bekertjes op de Gentse Feesten bepaalt het VLAREMA ook dat sinds 1 januari 2020 wegwerpbekertjes en -verpakkingen verboden zijn op evenementen, tenzij zeer strenge (90% en in 2022 95%) inzamel- en recyclagedoelstellingen worden gehaald. Herbruikbare bekertjes worden hierdoor de norm.

We reiken Vlaanderen de hand om samen de problemen rond zwerfvuil en sluikestort aan te pakken. Maatregelen op Vlaams niveau voor problemen waar elke gemeente mee kampt, zoals blikjes en flesjes, peuken, confetti, afval van ballonnen, ..., zouden ons bijstaan in de strijd hiertegen. In afwachting daarvan zitten we niet stil en nemen we dan ook zelf maatregelen.

We kijken met verwachting uit naar de omzetting van de Europese richtlijn kunststoffen voor eenmalig gebruik in Vlaamse wetgeving. Die richtlijn verbiedt bepaalde plastic producten voor eenmalig gebruik, zoals plastic rietjes. En ze maakt dat producenten moeten betalen voor de opruimkosten van hun zwerfvuil, zoals sigarettenpeuken en plastic verpakkingen. Zo worden producenten verplicht hun verantwoordelijkheid te nemen en mee de opruimkosten te dragen.

Stad Gent is al langer vragende partij voor de invoering van statiegeld op blikjes en flesjes. We hopen en blijven ijveren voor de invoering van statiegeld door de Vlaamse Regering. Statiegeld kan immers zorgen voor een vermindering van het zwerfvuil met 40%, daarnaast zorgt het ook voor zuiverdere materialen voor recyclage. Het verpakkingsplan dat de vorige Vlaamse Regering goedkeurde in 2018 stelt als doelstelling dat tegen 2023 90% van de drankverpakkingen selectief ingezameld en gerecycleerd moet worden. Wordt die doelstelling niet gehaald, dan kan statiegeld (of een beloningssysteem) bekeken worden. Naast het verpakkingsplan zijn er nog kapstukken om statiegeld in te voeren. Zo stelt het Uitvoeringsplan dat zwerfvuil met 20% moet dalen. De federale regering zal onderzoeken of een statiegeldregeling in de verpakkingsheffing wenselijk is. En ook de eerder genoemde Europese richtlijn kunststoffen voor eenmalig gebruik heeft invloed op de discussie. Tegen 2029 moeten 90% van de plastic flessen gescheiden ingezameld worden. Statiegeld is het enige inzamelsysteem dat bewijst die 90% te halen. Daarnaast moeten producenten vanaf 2023 de kosten betalen voor de opruiming en verwerking van plastic flessen in het zwerfvuil en de openbare vuilnisbakken. Die kosten worden momenteel voornamelijk gedragen door lokale besturen.

Afsluitend vermelden we graag dat we met deze beleidsnota bijdragen aan de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties, in het bijzonder de doelstellingen 'Duurzame steden en gemeenschappen' en 'Verantwoorde consumptie en productie'.

Initiatieven

1. We blijven bij hogere overheden ijveren voor beleid en regelgeving die afval voorkomt en de verantwoordelijkheden ook voldoende bij de producent legt om bijvoorbeeld overbodige verpakkingen te vermijden en te zorgen voor herstelbare en duurzame spullen.

3. Data als basis voor het beleid

3.1. Inleiding

We willen datagestuurd werken. Wat houdt dit precies in? Er zijn de laatste jaren veel data rond sluikestort verzameld. We nemen deze data onder de loep om meer inzicht te krijgen in de problematiek. We zullen ze gebruiken als beleidsinstrument om de beleidsacties nog beter in te zetten.

Maar we willen meer doen dan dat. We willen ook informatie, kennis en ervaringen uitwisselen met andere steden en gemeenten. De sluikestort- en zwerfvuilproblematiek is immers geen uniek Gents fenomeen. Ook veel andere steden (voornamelijk centrumsteden) en gemeenten in Vlaanderen kampen ermee. We willen actiever samenwerken met hen om samen de strijd tegen zwerfvuil en sluikestort aan te gaan.

3.2. Opperuimd staat netjes?

De [netheidsbarometer](#) meet het aanwezige zwerfvuil, sluikestorten, overvolle vuilnisbakken en foutief aangeboden afval in Gentse straten. Dit zijn verschillende types van straten: woonstraten, woonstraten met een ontmoetingsfunctie (plein, school, ...) winkel-wandelstraten, invalswegen en uitgangsbuurt en daarbij wordt ook rekening gehouden met andere factoren als graffiti, leegstand of verstopte rioolcolken.

De netheidsbarometer werd door IVAGO ontwikkeld als instrument om de netheid van het openbaar domein te meten. Dit instrument werd vervolgens ook door Mooimakers (OVAM) overgenomen en verder geoptimaliseerd, aangepast en beschikbaar gesteld voor alle Vlaamse steden en gemeenten. IVAGO heeft deze aanpassingen niet verder doorgetrokken, wat het moeilijk maakt om de resultaten van Gent te vergelijken met andere steden en gemeenten die gebruik maken van de toepassing van OVAM. We willen dan ook nagaan of het optimaal is om ook hier deze of andere aanpassingen door te trekken. Daarnaast willen we ook kijken of het mogelijk is dat vrijwilligers de netheid in hun straten gaan meten.

Initiatieven

2. We onderzoeken de mogelijkheid om de netheidsbarometer te optimaliseren
3. We kijken naar de mogelijkheid om een netheidsbarometer voor Propere Pierkes te ontwikkelen.

3.3. Meer onderzoek naar sluikestort en zwerfvuil

Het is interessant om te kijken naar de correlatie tussen sluikestort en zwerfvuil en de andere beschikbare relevante gegevens. De voorbije jaren hebben zowel Stad Gent als IVAGO [data](#) verzameld over sluikestort, zoals het aantal meldingen, (type) locaties, gewichten... Daarnaast zijn er data beschikbaar over de demografische spreiding, sociaaleconomische factoren, looproutes, scholen, vuilnisbakken... Bovendien is er ook heel wat terreinkennis, die we mee in rekening brengen. Dit heeft als doel om [data-gedreven beleidsacties te kunnen](#) nemen en de middelen en diensten efficiënter in te zetten.

We willen [onderzoek uitvoeren naar](#) zwerfvuil en nog meer onderzoek doen over sluikestort.

We willen meer inzicht in het aantal stuks, volume, gewicht, type, locatie, ... van [zwerfvuil](#) in Gent. Daarmee hopen we bijvoorbeeld beter zicht te krijgen op

- > de kost voor het opruimen van peuken, blikjes, kauwgom, ...
- > welk type zwerfvuil het meest voorkomt op een bepaald type locatie,
- > de samenstelling van het afval in sluikstorten
- > De samenstelling van het veegvuil van de Gentse Feesten, na de omschakeling naar herbruikbare bekertjes,
- > de oorzaken van zwerfvuil en sluikstort
- > ...

De jaarlijkse gegevens over sluikstorten en zwerfvuil vatten we samen in een [Netheidsrapport](#).

Initiatieven

4. We gebruiken data en terreinkennis nog meer als basis voor ons beleid. We verzamelen informatie en maken analyses om meer inzicht in zwerfvuil en sluikstort te krijgen.
5. We vatten de cijfers over sluikstort en zwerfvuil samen in een jaarlijks Netheidsrapport.

3.4. Actieve kennisuitwisseling

Bestuursakkoord: “We laten ons inspireren door goede voorbeelden uit het buitenland. Tegelijk hebben we de ambitie om zelf, als stad, een bron van inspiratie te zijn voor andere steden. Niet alleen door wat we doen, maar ook door hoe we het doen: we streven een goede relatie na met andere overheden zoals de buurgemeenten, de provincie, de Vlaamse en de federale overheid. We beschouwen deze overheden als partners om de uitdagingen aan te pakken die het stadsbestuur en de Gentenaars ervaren.”

Veel steden kampen met dezelfde problemen als Gent, zowel in Vlaanderen als daarbuiten. Door actief [kennis en ervaringen uit te wisselen](#) met andere steden en deel te nemen aan studiedagen, kunnen we succesvolle acties overnemen en delen. Zo hoeft het warm water niet telkens opnieuw worden uitgevonden.

Initiatieven

6. We blijven inzetten op kennisuitwisseling met o.a. Interafval en andere grote en regionale steden in binnen- en buitenland.

4. Preventie en sensibilisatie

4.1. Inleiding

Afval voorkomen is de belangrijkste maatregel tegen zwerfvuil en sluikestort. Zowel afvalpreventie thuis als bij de consumptie op straat. Het huishoudelijk afval correct aanbieden is daarbij cruciaal. IVAGO en Stad Gent wil dat iedereen geïnformeerd is. Daarnaast willen we het correct aanbieden zo makkelijk mogelijk maken. De meeste Gentenaars doen het al zeer goed. We willen hen dan ook blijven motiveren en ondersteunen. Er zijn ook Gentenaars en organisaties die nog een extra stapje ondernemen en de handen uit de mouwen steken om Gent samen nog properder te maken.

We willen het juiste gedrag stimuleren en wangedrag veranderen. We blijven verder inzetten op communicatie- en sensibiliseringscampagnes en blijven zoeken naar manieren om verschillende doelgroepen te bereiken en activeren. Want de netheid van Gent is ieders verantwoordelijkheid.

4.2. Communicatie

We zorgen ervoor dat de Gentenaars weten dat de inspanningen die gedaan worden om tot een propere stad te komen groot zijn. Uit signalen stellen we vast dat velen niet weten wat de Stad, Politie en IVAGO ondernemen om tot een proper straatbeeld te komen. We willen het thema netheid meer in de verf zetten en de verantwoordelijkheidszin van de Gentenaars aanwakkeren. Daarvoor maken we een eenduidige [communicatiestrategie](#). Door ook bestaande wijkkanalen te gebruiken, krijgen we de info nog beter tot bij de Gentenaar.

Initiatieven

7. We werken een communicatiestrategie uit om info over het thema netheid actief te verspreiden binnen de stadsdiensten en naar iedereen die in onze stad woont, werkt of haar bezoekt.
8. We screenen bestaande communicatiekanalen van de stad die gericht zijn op wijken of op specifieke doelgroepen op informatie over netheid en vullen die waar nodig aan.

4.3. Gentenaars zorgen samen voor een propere stad

Iedereen draagt zijn steentje bij tot een proper Gent. Een groot deel van de Gentenaars doet het al uitstekend.

Bestuursakkoord: “We ondersteunen verder onze vrijwilligers en scholen die via netheidscharters of netheidspacten mee het zwerfvuil opruimen.”

Elke eigenaar of bewoner is verantwoordelijk voor het proper houden van zijn eigen stoep en greppel. Dat betekent dat hij het kruid verwijdert en het afval opruimt. We willen onze [appreciatie](#) voor de Gentenaar die het goede voorbeeld geeft, laten blijken.

Er zijn al veel Gentenaars die [sluikstorten melden](#). Sluikstort wordt vooral gemeld via de [meldingsapp](#). Dankzij hen kunnen de stadsdiensten en IVAGO het sluikestort snel opruimen, onderzoeken en informatie verzamelen om andere gerichte acties te organiseren. De melders kunnen ook feedback van hun melding ontvangen. Het systeem van feedbackmails kan wel nog verbeterd worden.

Heel wat inwoners helpen om Gent properder te maken door zwerfvuil op te ruimen. Vandaag ondersteunt IVAGO meer dan 500 initiatieven van vrijwilligers die helpen om een stukje straat, plein of park proper te houden. We zijn ervan overtuigd dat we een pak meer Gentenaars kunnen motiveren om een engagement voor proper Gent op te nemen. Het concept werd in een nieuw jasje gestopt en sinds september 2020 gaan deze vrijwilligers als [Propere Pierkes](#) op stap. We maken dit initiatief nog meer kenbaar en laagdrempelig. Deze vrijwilligers kunnen rekenen op materiaal van IVAGO zoals afvalzakken, knijpers en handschoenen en zijn ze verzekerd voor eventuele ongelukken. En we volgen de nood aan extra materiaal van nabij op.

Elk jaar nemen er ook meer dan duizend inwoners deel aan de [Gentsche Gruute Kuis](#), onze grote lenteschoonmaak om de hele stad proper te maken. De deelnemers worden daarbij ook getraakteerd op een ontbijt -of aperitiefpakketje om er een gezellige dag van te maken.

Ten slotte kunnen ook verenigingen, scholen, buurtbewoners, ... een [eenmalige opruimactie](#) organiseren of een langduriger opruimproject starten. Ook hier voorziet IVAGO ondersteuning in de vorm van materiaal, zakken, ophaling van het afval en een verzekering en is grotere ondersteuning mogelijk. We maken deze mogelijkheid beter bekend.

We willen meer Gentenaars en Gentse verenigingen betrekken bij [lokale projecten en acties](#). Zij kennen vaak de problematiek van hun wijk goed. Op deze manier kunnen we samen de sluikstort- en zwerfvuilproblematiek in hun wijk aanpakken.

Initiatieven

9. We tonen onze appreciatie voor Gentenaars die zich inzetten om hun eigen stoep (en buurt) proper te maken en houden, door bijvoorbeeld een campagne.
10. We evalueren de meldingsapp en bijhorende feedbacksysteem en sturen bij waar nodig.
11. De Propere Pierkes promoten we actiever. We bekijken wat de drempels zijn en lossen deze op zodat zoveel mogelijk Gentenaars mee aan de slag kunnen voor een proper Gent.
12. We blijven de Gentsche Gruute Kuis promoten en organiseren.
13. We ondersteunen eenmalige opruimacties en ruimere opruimprojecten met materiaal, zakken, ophaling van afval en verzekering. Daarnaast bekijken we communicatieve ondersteuning van opruimprojecten.
14. We zorgen voor aangepast materiaal voor het opruimen van zwerfvuil, gaande van prikstokken, zakken voor selectieve opruiming... maar ook nieuwe materialen indien deze er nog niet zijn, zoals schepnetjes voor opruiming op het water.
15. We gaan in dialoog met buurtbewoners en lokale verenigingen bij wijkgerichte acties. We organiseren gezamenlijke acties met hen en spreken waar nodig af voor subsidies bij Mooimakers.

4.4. Een doelgroepgerichte aanpak

Bestuursakkoord: "We zetten resoluut in op afvalpreventie, waarbij we een mix van maatregelen gebruiken: bewustmaking van bewoners met 'meten is weten'-campagnes, de educatieve werking voor scholen verderzetten en uitbreiden naar andere doelgroepen, ondersteuning van afvalarme winkels, horeca en evenementen, en het bannen van plastic zakjes en wegwerpbekers."

We willen een gerichte aanpak voor verschillende doelgroepen, gaande van nieuwe inwoners, (bewoners van) hoogbouw, kinderen en jongeren, studenten, Gentenaars in armoede of ondernemers. Iedereen draagt zijn of haar verantwoordelijkheid om Gent proper te houden en

Iedereen wil een propere omgeving, een Gent om trots op te zijn. We willen die verschillende doelgroepen dan beter bereiken, informeren, helpen en aanzetten tot actie voor een proper Gent.

We onderzoeken hoe we **nieuwe inwoners** zo goed mogelijk kunnen bijstaan in het correct aanbieden van afval. Zijn de bestaande brochures voldoende (verstaanbaar)? Bereiken deze brochures de nieuwe inwoners? Is er meer persoonlijk contact en ondersteuning op maat nodig? Welke diensten en personen staan er nu in contact met deze nieuwe inwoners en wie van hen kan instaan om de correcte informatie over de afval(sorteer)regels aan de inwoners te verduidelijken?

Bij hoogbouw zijn er nog problemen met de afvalaanbieding die zorgen voor een minder propere omgeving. We willen dat ook bewoners van en rond **hoogbouw hun afval correct aanbieden** (al dan niet in een sorteerpunt) met uitgebreide communicatiecampagnes en persoonlijke communicatie. We blijven de operationele werking van de sorteerpunten in hoogbouw verder opvolgen en sturen bij indien nodig. Daarnaast zijn we van plan om meer in te zetten op het identificeren van de mogelijke sluikestorters door data tussen verschillende stadsdiensten, Politie, IVAGO en de sociale huisvestingsmaatschappijen uit te wisselen, conform de GDPR wetgeving.

Een derde doelgroep zijn **kinderen, scholieren en jongeren**. Het is belangrijk dat jongeren al tijdens de schooltijd mee zijn met het thema afval. In samenwerking met beheersorganisaties als Fost Plus zijn er tal van succesvolle initiatieven in basis- en secundaire scholen: LABO, Da's Proper, Viesvuilland, in de vuilbak', ... De educatieve uitwerking van deze lespakketten is in handen van Good Planet en alles gebeurt onder controle van OVAM en Interafval. Bovendien zijn bijna alle basisscholen en een heel pak secundaire scholen ingestapt in het MOS-programma, waarbij afvalpreventie een thema is. Daarnaast zijn er ook 4 ECO-scholen in Gent, waarbij duurzaam denken en handelen centraal staat. IVAGO biedt ook het Netheidspact aan voor scholen, waarbij scholen materiaal krijgen voor opruimacties. Momenteel hebben er maar weinig scholen (13 van de 145 basis- en secundaire scholen in Gent) een Netheidspact afgesloten. We willen meer scholen stimuleren en ondersteunen om een netheidspact af te sluiten. Mooimakers biedt daarnaast ook een beloning aan scholen die hun school(buurt) proper houden. Op plekken waar scholieren en jongeren elkaar ontmoeten en ontspannen willen we samen met de jongerenpreventiecoach in dialoog met de jongeren gaan en experimenten opzetten om te sensibiliseren rond de problematiek van zwerfvuil op deze locaties. Het aanpakken van snoeproutes is daarbij een voorbeeld.

Studenten die in Gent komen wonen (kotstudenten, Erasmusstudenten, ...), kennen vaak de Gentse regels voor het aanbieden van afval niet. Omdat het verder om een wisselend publiek gaat, blijft jaarlijkse sensibilisatie belangrijk. We promoten hierbij de Recycle! app om correct afval aan te bieden. Studenten worden vandaag gesensibiliseerd via een jaarlijkse sensibilisatieronde (flyers en deur aan deurbezoeken waar afval foutief wordt aangeboden) door de Gemeenschapswachten van de Dienst Preventie voor Veiligheid en IVAGO, de infostand IVAGO op de Student Kick-Off, de Guido Gids en -Magazine, de eigen kanalen van universiteit en hogescholen, de campagnes van IVAGO, ... Het blijft een lastige uitdaging om iedere student te bereiken. Ook de koteigenaars worden geïnformeerd met een digitale nieuwsbrief van kotatgent. We zetten experimentele acties rond zwerfvuil op in studentenbuurten zoals Kramersplein en de Overpoort, vergelijkbaar met eerdere acties aan het Kramersplein of Graslei. De Dienst Milieu en Klimaat wil horeca uitbaters in uitgaansbuurten (Overpoort) stimuleren om herbruikbare bekers aan te bieden. In een proefproject willen we op het einde van het academiejaar meubilair en ander herbruikbaar materiaal verzamelen om dit vervolgens aan te bieden aan nieuwe studenten voor de inrichting van hun kot. De Gentsche Gruute Kuis voor studenten wijst hen op het zwerfvuil in hun buurt. We blijven dit organiseren in samenwerking met de studentenpreventiecoach en de onderwijsinstellingen. In de ruime Overpoortbuurt is de reguliere afvalophaling aangepast om het risico op 'vuilniszakvoetbal' te voorkomen. De ophaling start na 11u 's middags in plaats van 7u 's ochtends, waarbij afval pas 's ochtends mag buiten gezet worden en het de avond voordien verboden is. Het nachtelijke

afvalvoetballen is ook een probleem in andere buurten, waar geen late ophaling is. We onderzoeken de mogelijkheden om ook in deze buurten het afvalvoetballen te vermijden.

We hebben specifieke aandacht voor **Gentenaars in armoede**, zodat niemand genoodzaakt is te sluikestorten wegens gebrek aan financiële middelen. Gentenaars met een verhoogde tegemoetkoming of onder budgetbegeleiding of collectieve schuldenregeling krijgen een aantal gratis huisvuilzakken of ophaalkrediet (in de container-zones of bij ondergrondse sorteerpunten). Rechthebbenden worden automatisch op de hoogte gebracht van hun rechten. Om ervoor te zorgen dat ook voor hen sorteren loont, voorzien we vanaf 2020 ook pmd-zakken. Om te vermijden dat de meest kwetsbare Gentenaars, die niet in bemiddeling zijn of bijvoorbeeld niet het juiste statuut hebben, door de mazen van het net vallen, maakten het OCMW en de Stad Gent bovendien afspraken met de KRAS-diensten. Ze hebben de mogelijkheid om aan hun leden of vaste klanten individuele zakken uit te reiken. Sinds 2018 is het budget opgetrokken om nog meer gezinnen te bereiken.

Ten slotte willen we ook extra aandacht schenken aan **Gentse ondernemers**. Momenteel bestaat er nog geen initiatief voor ondernemers om mee in te staan voor een proper Gent, zoals dat wel bestaat voor inwoners (Propere Pierkes) en scholen (netheidspacten). Nochtans moeten ondernemers die voeding en/of dranken verkopen voor onmiddellijke consumptie, de netheid verzorgen in een zone van 10 meter rondom hun zaak. We willen ondernemers, in samenwerking met PUUR GENT, aanzetten om ook méér te doen voor een propere buurt en vrijwillig een stukje openbaar domein netjes te houden. Dit engagement ondersteunen we met het nodige materiaal zoals we dit doen voor inwoners en scholen. Daarnaast is het belangrijk om ondernemers die actief willen werken aan afvalpreventie en hergebruik te begeleiden en adviseren en hun voorbeeldrol te belichten om anderen te inspireren.

Er zijn Gentenaars die zelden of nooit reguliere zakken buiten zetten, containers aanbieden of sorteerstraten gebruiken. Het kan zijn dat deze weinig tot geen restafval hebben, wat natuurlijk schitterend is, maar het kan in sommige gevallen doen vermoeden dat er wordt gesluikestort. De **niet-aanbieders** van afval, zullen bevestigd en indien nodig gesensibiliseerd en opgevolgd worden.

Initiatieven

Nieuwe inwoners

16. We onderzoeken hoe we nieuwe inwoners zo goed mogelijk kunnen bijstaan om hun afval correct aan te bieden.

Hoogbouw

17. Bij uitbouw van sorteerpunten starten we een intensieve communicatie op voor bewoners en omwonenden over het correct aanbieden van afval.
18. We wisselen data uit tussen stadsdiensten, Politie, IVAGO en sociale huisvestingsmaatschappijen om sluikestorters te identificeren. Mogelijke sluikestorters spreken we aan, informeren we en volgen we op.

Kinderen en jongeren

19. We zetten scholen aan om zich in te schrijven voor één van de workshops bij Good Planet zoals "LABO", "Da's proper" en "Viesvuilland" of andere educatieve pakketten.
20. We stimuleren hen om een netheidspact af te sluiten bij IVAGO. We organiseren gezamenlijke opruimacties voor scholen en medewerkers van IVAGO of Stad Gent.
21. We willen proefprojecten uitvoeren om zwerfvuil op snoeproutes langs scholen, hangplekken en andere jongerenontmoetingsplekken aan te pakken.
22. We bekijken wat de drempels zijn voor scholen om deel te nemen aan de Gentsche Gruute Kuis en werken die weg.

Studenten

23. We stimuleren het gebruik van de "Recycle! app" bij studenten, zodat ze goed op de hoogte zijn van de sorteerregels en ophaaldagen.

24. We zetten experimentele acties rond zwerfvuil op in studentenbuurten zoals Kramersplein en de Overpoort.
25. We stimuleren horeca uitbaters in uitgaansbuurten (Overpoort) om herbruikbare bekertjes aan te bieden.
26. We blijven de Gentsche Gruute Kuis voor studenten organiseren, o.a. in samenwerking met het Duurzaamheidskantoor van Universiteit Gent.
27. We zoeken oplossingen om het afvalvoetballen te verminderen in wijken met veel studenten.
28. We onderzoeken de organisatie van een proefproject dat bruikbaar materiaal voor kotinrichting (oa. tweedehandsmeubelen) aan het einde van het schooljaar recupereert.
[Gentenaars in armoede](#)
29. We hervormen het systeem van de sociale tegemoetkoming om het sorteren meer aan te moedigen. De tegemoetkoming zal ook toegepast worden op het aanbieden van pmd en grofvuil.
30. We willen de tegemoetkoming koppelen aan het informeren over het correct aanbieden en over de (sorteer)regels voor afval.
[Ondernemers](#)
31. We ontwikkelen een laagdrempelig initiatief voor ondernemers, in samenwerking met PUUR GENT, dat hen erkent en ondersteunt als 'netheidsondernemer' als ze voldoen aan enkele criteria.
[Niet-aanbieders van huisvuil](#)
32. We bevragen en sensibiliseren 'niet-aanbieders' van huisvuil.

4.5. Wijkgerichte aanpak

Naast onze stadsbrede werking, willen we ook een wijkgerichte werking in sluikestort- en zwerfvuilgevoelige wijken opzetten.

Inzet Gemeenschapswachten

De [Gemeenschapswachten](#) zijn voornamelijk actief in acht prioritaire wijken: Dampoort, Sluizeken - Tolhuis - Ham, Brugse Poort - Rooigem, Binnenstad, Ledeborg, Bloemekenswijk, Rabot - Blaisantvest, Muide – Meulestede. In deze wijken is de sluikestort- en zwerfvuilproblematiek immers het grootst. De Gemeenschapswachten geven op verschillende manieren (mondeling, flyers, affiches) informatie aan Gentenaars en bezoekers van de stad. Daarnaast maken ze burgers bewust van bepaald wangedrag zoals het foutief aanbieden van afval. Ten slotte kan hun aanwezigheid op straat ook wangedrag voorkomen, zoals bijvoorbeeld het achterlaten van zwerfvuil. De inzet van de Gemeenschapswachten blijft belangrijk in de sluikestortgevoelige wijken.

Initiatieven

33. De Gemeenschapswachten zetten verder in op de afvalproblematiek.

Wijkspecifieke netheidstrajecten

Bestuursakkoord: “De strijd tegen zwerfvuil en sluikestorten blijft een prioriteit en dat in alle wijken. Experimenteren om nieuwe maatregelen te ontdekken moet ook kunnen.”

Om de specifieke wijkproblematiek beter in kaart te brengen, wijkkennis te delen en wijkgerichte acties te ondernemen, starten we [wijkspecifieke trajecten](#) op waarin we lokale netheidpartners samen brengen met wijkpartners en inwoners.

Binnen de Stad Gent is een werkgroep Sluikstort en Zwerfvuil actief waarin alle betrokken stadsdiensten, IVAGO en Politie een geïntegreerd beleid uitwerken. Gezien de afvalproblematiek in de wijken van de 19^e-eeuwse gordel het sterkst is, zullen we hier specifieke trajecten voor opzetten, samen met die partners die de wijk en haar bewoners het best kennen. Ook wordt onderzocht welke proefprojecten er kunnen worden opgezet specifiek gekoppeld aan stadsvernieuwingsprojecten.

In deze werkgroepen kunnen lokale acties geformuleerd en georganiseerd worden. Zo kan er een [Mini-Make-Proper](#) plaatsvinden waarbij een straat of buurt een grondige netheidsbeurt krijgt. We bevragen de bewoners naar hun tevredenheid over de netheid in hun buurt en naar hun kennis over de eigen verantwoordelijkheden, zoals het vegen en kruidvrij houden van hun stoep. Tegelijkertijd worden ze geïnformeerd en gestimuleerd om hun buurt mee proper te houden. Vervolgens zorgen IVAGO, stadsdiensten en andere betrokken partners en inwoners gezamenlijk voor een proper straatbeeld waarbij iedereen zijn eigen verantwoordelijkheden opneemt.

Er kunnen ook [verfraaiingsacties](#) ondernomen worden. Een straat die niet netjes oogt kan meer ongewenst gedrag uitlokken. Met de verfraaiingsacties, van bijvoorbeeld leegstaande panden of nutskasten, willen we deze locaties opwaarderen en zo sluikstorten trachten te voorkomen. Deze acties worden samen met bewoners en andere diensten, zoals de Dienst Cultuur en schepen Sami Souguir, georganiseerd en kunnen bijvoorbeeld met Samen aan Zet-middelen of subsidies van Mooimakers gesubsidieerd worden.

Veel van ons dagelijks gedrag voeren we op 'automatische piloot' uit. Door gewenst gedrag veel makkelijker te maken dan ongewenst gedrag, zorgen we dat men meer geneigd is om dit automatisch uit te voeren. Dat uitlokken van gewenst gedrag noemen we 'nudging'. We gaan experimenteren met nudging om zwerfvuil en sluikstort aan te pakken.

Initiatieven

34. We starten wijkspecifieke trajecten op waarin we in dialoog tussen netheidspartners, wijkorganisaties en inwoners lokale problematieken en hotspots in de wijk bestuderen en gerichte acties formuleren, uitvoeren en evalueren. Lokale acties zoals een Mini-Make-Proper, verfraaiing en nudging kunnen hier aan bod komen.

Braakliggende terreinen en drukbezochte ontmoetingsplekken

Drukbezochte [ontmoetingsplaatsen of braakliggende terreinen](#) zijn zwerfvuil- en sluikstortgevoelige locaties. Die laatste zorgen vooral voor problemen als ze een verwaarloosd uitzicht hebben en er weinig sociale controle is. We moeten alles in het werk te stellen om ook daar sluikstorten en zwerfvuil te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door het plaatsen van een omheining of een tijdelijke inrichting van het terrein. Parken, natuurgebieden en drukbezochte plekken in de stad kunnen zwaar te kampen hebben met zwerfvuil. Nochtans zijn ze uitgelezen plaatsen voor ontmoeting, recreatie en toerisme. We willen op dergelijke plaatsen experimenteren met verschillende manieren van bewustmaking van bezoekers, recreanten en horecazaken om samen tot propere vertoefplekken te komen. We doen dit in dialoog met alle partners.

Initiatieven

35. We willen verder onderzoeken of er voorbeeld- en standaardmaatregelen uitgewerkt kunnen worden voor braakliggende terreinen.
36. We experimenteren verder op populaire ontmoetingsplaatsen en vertoefplekken (bv. Gras- en Korenlei, de Krook, ...) om bezoekers en horecazaken bewuster te maken van zwerfvuil.

4.6. Minder afval op evenementen

Jaarlijks vinden tal van evenementen plaats in Gent op het openbaar domein. Vaak blijft er na deze evenementen een heleboel afval achter: van peuken, bekertjes, kauwgoms, papiertjes tot soms zelfs grotere sluikstorten. We willen gedurende deze beleidsperiode alle **evenementen** op het openbaar domein zo **afvalarm** mogelijk maken, in samenwerking met schepen Tine Heyse en schepen Annelies Storms. Op deze manier hopen we het zwerfvuil na evenementen te verminderen.

De nieuwe VLAREMA wetgeving cateringmaterialen en wegwerpverpakkingen bepaalt dat sinds 1 januari 2020 wegwerpbekers en -verpakkingen verboden zijn op evenementen, tenzij zeer strenge (90% en in 2022 95%) inzamel- en recyclagedoelstellingen worden gehaald. Vanaf 2022 moeten evenementen van overheden ook gebruik maken van herbruikbaar cateringmateriaal voor bereide voedingsmiddelen. Met de Dienst Milieu en Klimaat en Dienst Feesten en Ambulante Handel wordt gekeken om vanaf 2021 geen wegwerpbekers en éénmalige drankverpakkingen meer toe te laten bij activiteiten/evenementen op het openbaar domein. De diensten kijken samen met IVAGO om evenementen bij te staan en te ontzorgen inzake herbruikbare bekertjes. Ook de afvaltarieven worden geactualiseerd waarbij gestimuleerd wordt om afval te voorkomen.

Foto 3: selectieve afvalkorven op de Gentse Feesten

Zonder confetti en het oplaten van ballonnen zal het feest er niet minder leuk op worden. Dat bewijzen o.a. de Gentse Feesten en carnaval waarbij geen confetti gebruikt wordt.

Het is echter wel minder leuk voor wie het moet opruimen en voor dieren die verstrengeld kunnen geraken in ballonnenlintjes, of ballonnen als voedsel aanzien waarbij het plastic in hun maag blijft. En dat vele keren opnieuw, want plastic vergaat niet. Ook biologisch afbreekbare ballonnen en hun resten kunnen dezelfde negatieve gevolgen veroorzaken. Het duurt vaak maanden of zelfs jaren eer bio-afbreekbare plastics volledig afgebroken zijn.

Confetti heeft niet alleen een negatieve impact op het milieu maar doet bovendien ook riuolen verstoppen. Daarenboven is confetti zeer moeilijk op te ruimen, waardoor het vaak lang blijft liggen of via de riuolering in onze rivieren en zee beland. Vele gemeenten worden hiermee geconfronteerd. We vragen dan ook een Vlaams kader voor het oplaten van ballonnen en gooien van confetti.

Initiatieven

37. De nieuwe VLAREMA wetgeving cateringmaterialen en wegwerpverpakkingen wordt geïmplementeerd. Waar mogelijk zal deze wetgeving verstrengd worden.
38. Het afvalarm evenementenbeleid wordt geactualiseerd met o.a. afvaltarieven die stimuleren om afval te voorkomen en ontzorging inzake herbruikbare bekens.
39. We vragen een Vlaams kader voor het oplaten van ballonnen en gooien van confetti.

5. Opruimen

5.1. Inleiding

Het afval, dat ondanks alle preventieve maatregelen toch op onze straten, in onze groenzones of in het water belandt, moet opgeruimd worden. Zwerfvuil en sluikstort zorgen immers voor een vervuild straatbeeld, hebben een impact op natuur en zorgen voor veel ergernissen bij bewoners.

5.2. Efficiënt opruimen

Bestuursakkoord: “Met een duidelijke taakverdeling en een efficiënte werking is het werk sneller en beter gedaan.”

Verschillende stadsdiensten en overheden staan in voor de netheid van het openbaar domein.

IVAGO maakt het grootste deel van het openbaar domein schoon. Onder de slogan ‘Meer geel op straat’ wordt dagelijks inzet op propere straten, zeven dagen op zeven van 6u ’s morgens tot 22u ’s avonds. Ze vegen de straten met de hand, met straatstofzuigers en met veegwagens. Dagelijks zijn er twee sluikstortploegen in de weer om sluikstorten op te ruimen en van één keer per twee weken tot drie keer per dag worden de bijna 3.000 vuilnisbakken geleidigd. Dankzij de vele meldingen van sluikstort via de meldingsapp, met foto’s en GPS-coördinaten, kan IVAGO veel gericht en sneller deze opruimen. IVAGO tracht de sluikstorten binnen de twee werkdagen op te ruimen. De inzet van IVAGO is en blijft groot voor een proper Gent.

Foto 4: IVAGO medewerkers in actie met de straatstofzuigers

De medewerkers van de Cluster Openbaar Domein van het [Dienstenbedrijf Sociale Economie](#) (DBSE) vegen de straten in de wijken van de 19^e-eeuwse gordel, al dan niet met ondersteuning van IVAGO met de veegmachine. Daarnaast ruimen deze medewerkers ook de groenzones en parken op in de 19^e-eeuwse gordel.

Andere diensten zoals de Groendienst en de Fietsambassade zetten zich ook in om het openbaar domein, specifiek de zones in hun beheer, proper te houden.

Andere overheden, zoals De Vlaamse Waterweg, Agentschap Wegen en Verkeer, Infrabel zijn verantwoordelijk om respectievelijk de waterbermen, gewestwegen en spoorwegen te onderhouden en op te ruimen.

We zorgen voor een goed overleg en goede afspraken tussen IVAGO, stadsdiensten en andere partners en overheden, waarbij ieder ook zijn verantwoordelijk neemt om de slagkracht van onze gezamenlijke inspanningen te verhogen.

Initiatieven

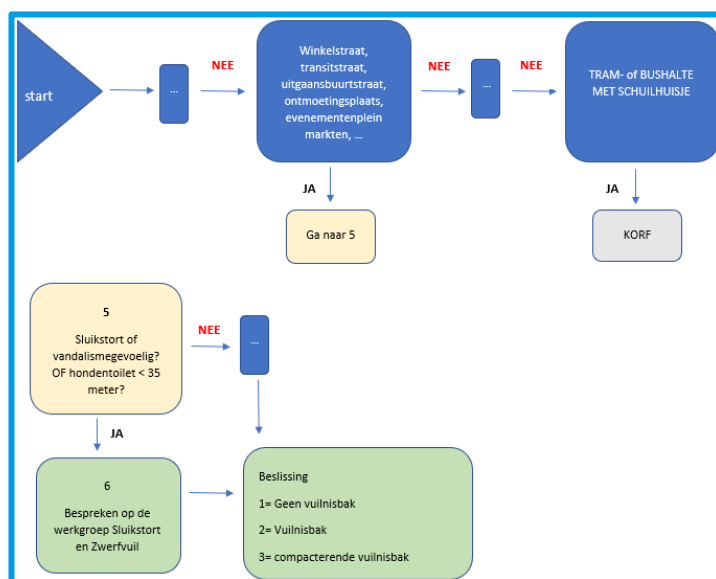
40. IVAGO blijft zich verder inzetten op openbare reiniging met Meer geel op straat.
41. We gaan het gesprek aan met andere overheden om knelpunten te identificeren en weg te werken.
42. We gaan verder op zoek naar een logische verdeling van taken die nu versnipperd opgenomen worden door stadsdiensten en partners.

5.3. Infrastructuur voorzien

Vuilnisbakken tegen zwerfvuil

Bestuursakkoord: “We zorgen voor voldoende vuilnisbakken op de juiste plaatsen en installeren nieuwe vuilnisbakken en slimme compacterende vuilnisbakken.”

Bezoekers en Gentenaars moeten de mogelijkheid hebben om hun papiertje, blikje, kauwgom, sigarettenpeuk, ... in de vuilnisbak te gooien. Daarom worden er in totaal 3.000 nieuwe en grotere vuilnisbakken van 100 liter, met peukenasbak geplaatst op logische plekken. We plaatsen onze vuilnisbakken niet zomaar overal: niet in woonstraten, natuurgebieden of private terreinen. We plaatsen bewust onze 3.000 vuilnisbakken op plekken waar door verbruik afval kan ontstaan: zitbankjes, bushaltes, winkelstraten, ontmoetingsplekken, recreatieve zones. Deze criteria zijn opgenomen in de beslissingsboom voor vuilnisbakken van de Stad Gent en IVAGO (Figuur 2). Uit onze bevraging blijkt dat 68% van de deelnemers akkoord zijn met deze werkwijze.

Figuur 2: Voorbeeld van de beslissingsboom voor het plaatsen van de vuilnisbakken.

IVAGO vervangt de grijze, groene en oranje vuilnisbakken door deze nieuwe vuilnisbakken. Daarnaast worden ook compacterende vuilnisbakken met een inhoud van 120 of 240 liter geplaatst op populaire ontmoetingsplekken. IVAGO ledigt deze vuilnisbakken, gaande van tweewekelijks tot meerdere keren per dag. De frequentie van ledigen wordt continue opgevolgd en indien nodig aangepast. Is een vuilnisbak toch vol, dan vragen we dat het afval mee wordt genomen, naar een volgende vuilnisbak of naar huis.

Foto 5: Compacterende vuilnisbak

Naast de vuilnisbakken die door Stad Gent en IVAGO worden geplaatst, zijn ook [handelaars](#) die etenswaren of drank verkopen voor onmiddellijke consumptie, verplicht om een vuilnisbak te voorzien. We willen het reglement zo aanpassen dat de vuilnisbak tijdens openingsuren, wanneer mogelijk, op het openbaar domein wordt geplaatst. Op deze manier hopen we dat het afval van hun klanten beter opgevangen wordt en niet op de openbare weg terecht komt.

Initiatieven

43. IVAGO voorziet vuilnisbakken op de juiste locaties en compacterende vuilnisbakken op ontmoetingsplaatsen.
44. We zullen het politiereglement voor handelaars herbekijken: handelaars die etenswaren of drank verkopen voor onmiddellijke consumptie moeten een vuilnisbak op het openbaar domein ter beschikking stellen. Uiteraard moet daarbij de minimale doorgang gerespecteerd worden. Daarnaast staan handelaars ook zelf in voor het ledigen van hun eigen vuilnisbakken.
45. We kijken naar de mogelijkheid om een groepsaankoop van vuilnisbakken voor handelaars te organiseren.

Textielcontainers

Ook **textielcontainers** trekken vaak sluikestort aan, niet alleen in de containers maar ook rondom. Daarom dat de textielcontainers op het openbaar domein telkens voor een korte periode worden geplaatst. Daarnaast staan er ook textielcontainers op private eigendommen, in onderlinge overeenstemming met IVAGO, voor vaak langdurige periodes. We willen deze beleidsperiode de overlast rond textielcontainers aanpakken.

Foto 6: Textielcontainer met sluikestort

Initiatieven

46. We passen het politiereglement aan zodat textielcontainers minder overlast veroorzaken op het openbaar domein.

Bedrijfsafvalcontainers

Bedrijfsafvalcontainers op de openbare weg trekken net als textielcontainers eveneens sluikestort aan. Helaas kampen sommige ondernemers met moeilijkheden om deze containers inpandig te stallen. Wanneer ondernemers de containers op de openbare weg laten staan, gaan ze in overtreding en kunnen ze een boete ontvangen. Samen met schepen Sofie Bracke, schepen Tine Heyse, de Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu, de horecacoach en de sector willen we op zoek gaan naar praktische oplossingen.

Initiatieven

47. We onderzoeken de mogelijkheden om de problematiek rond bedrijfsafval aan te pakken.

Minder peuken en kauwgoms

We pakken ook de problematiek van de rondslingerende **peuken** aan. Door het verbod op roken in de openbare of publieke ruimtes en horeca is het aantal sigarettenpeuken op het openbaar domein opmerkelijk verhoogd. Ongeveer twee derde van de sigaretten worden als peuken op de grond gegooid. Vaak beseffen rokers niet dat deze weggegooid peukjes, zwerfvuil zijn. Peuken vormen de helft van de ingezamelde zwerfvuilstukjes. Er is dus een mentaliteitswijziging nodig bij rokers. Sigarettenpeuken zijn daarnaast moeilijk te verwijderen met de veegwagens en de achtergebleven filters (bestaande uit acrylacetaat) beschadigen het milieu en de gezondheid van mens en dier.

Foto 7: Peuken in de goot

We pakken dit aan in samenwerking met de verschillende betrokken diensten en de horeca. De responsabilisering van zowel de roker en de horecasector is hierbij een belangrijke factor. Er zal een campagne rond peuken uitgewerkt worden. Daarnaast willen we ook kijken naar het verplichten van een peukenasbak voor horecazaken. Ten slotte willen we afvalstembussen (“ballot bins”) voorzien voor peuken. Dat is een asbak met een tweetal openingen waarbij je tegelijk je mening over iets kan geven door de peuk in die opening te gooien. Deze afvalstembussen hebben hun effect reeds aangetoond in andere landen zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Dezelfde type afvalstembussen willen we ook voorzien voor [kauwgoms](#). Het verwijderen van kauwgoms van straten, stoepen en straatmeubilair is zeer moeilijk en arbeidsintensief.

Initiatieven

48. We onderzoeken de opname van het verplicht voorzien van een peukenasbak voor horeca in de politieverordening reinheid en gezondheid in combinatie met ondersteuning van horecazaken door bijvoorbeeld een groepsaankoop.
49. We onderzoeken de inzet van aangepaste opvallende afvalstembussen voor peuken en kauwgoms die een mentaliteitswijziging kunnen bekomen.
50. We kijken om asbakken te voorzien op evenementen.

6. Handhaving

6.1. Inleiding

De laatste, maar zeker niet minst belangrijke pijler waar we op inzetten is handhaven. Dit is het vatten van en beboeten van daders van sluikestort. Handhaving kan ook preventief werken, wanneer bijvoorbeeld de acties zichtbaar zijn. Volgende diensten zijn actief binnen deze pijler:

- IVAGO: milieuwerkers en netheidscoachen
- Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu: Controleurs milieutoezicht
- Dienst Preventie voor Veiligheid: Gemeenschapswachten-vaststellers
- Politie: Overlastteam en wijkpolitie
- Juridische Dienst: Sanctionerend ambtenaar

Het vatten van sluikestorters is moeilijk en de pakkans is te laag. Toch is deze schakel in het anti-sluikestortbeleid belangrijk om (een gevoel van) straffeloosheid te vermijden. Uit onze bevraging blijkt dat 30% van de deelnemers vindt dat het meeste aandacht naar handhaving moet gaan. Samen met de burgemeester willen we de pakkans dan ook fors verhogen. In het Zonaal Veiligheidsplan van de Politiezone Gent is sluikestorten een prioriteit.

6.2. Daders vatten

Methodiek

Bestuursakkoord: "We zetten alle wettelijke middelen in om de daders te vatten."

Sluikestorters worden gevat aan de hand van heterdaadvattingen of het vinden van identificatiegegevens. **Heterdaadvattingen** worden georganiseerd door Politie (Overlast-team en Wijkpolitie) in burger en geüniformeerd en door Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu. Daarnaast zet de Politie in op **cameratoezicht** op sluikestort. Het Overlast-team van de politie zet momenteel twee niet-zichtbare camera's in op hotspotlocaties om sluikestorters op heterdaad te betrappen. Het cameratoezicht op sluikestort wordt uitgebreid met semi-vaste camera's. Deze camera's zullen zichtbaar opgesteld worden, wat bijkomend een ontradend effect kan geven. Camera's zijn een belangrijk hulpmiddel, maar zijn geen wondermiddel omdat de identificatie achteraf op de beelden tijdsintensief is. Ten slotte worden **sluikestorten** ook **systematisch doorzocht** op identificatiegegevens door Politie (Overlast-team) en Gemeenschapswacht-vaststellers in samenwerking met IVAGO. Dit is de meest succesvolle methode. Bovendien kan deze zichtbare actie leiden tot een ontradend effect bij sluikestorters.

Initiatieven

51. We blijven inzetten op de 3 methodes om sluikestorters te vatten: doorzoeken, heterdaadvattingen en cameratoezicht.
52. We overwegen extra GAS-bevoegdheid voor IVAGO medewerkers en voor medewerkers van (voor netheid) relevante stadsdiensten.
53. De sluikestortcamera's worden vernieuwd en aangevuld met bijkomende camera's die zichtbaar opgesteld worden.

Experimentele acties

We merken dat vuilnisbakken ook vaak een bron zijn van sluikestorten. Een studie van OVAM toonde aan dat het afval in Gentse vuilnisbakken ongeveer 32% uit sluikestort bestaat. Bovendien wordt er ook vaak afval naast de vuilnisbakken bijgeplaatst, wat ook sluikestorten is. We zoeken naar een methodiek om het misbruik van vuilnisbakken tegen te gaan. Zo experimenteren we met het tijdelijk weghalen van bepaalde vuilnisbakken om een signaal te geven aan de sluikestorters en het foute gebruik tegen te gaan, uiteraard enkel waar dit mogelijk is en niet op drukke ontmoetingsplaatsen. Ook doorzoekingen van het afval in vuilnisbakken is mogelijk.

Initiatieven

54. We zetten experimentele acties op om sluikestorten in en rond vuilnisbakken tegen te gaan.

Pakkans verhogen

We willen deze beleidsperiode inzetten op het **analyseren** van de reeds beschikbare **data** om zo de pakkans van sluikestorters te verhogen. Daarnaast zal er een **risicotaxatiemodel** voor de aanpak van sluikestorten uitgewerkt worden om hotspots en de meest succesvolle aanpak ervan correct en transparant te bepalen. De toepassing ervan leidt tot besluitvorming en taakafspraken met de partners. Op langere termijn wil de politie het aantal heterdaadvattingen verhogen en ontrudend werken rondom de hotspots door middel van een **toezichtstool** waarbij diverse politiepatrouilles (uit het ganse korps) aangestuurd worden naar de hotspots en er patrouilleren en observeren.

Initiatieven

55. We evalueren en analyseren beschikbare data om de pakkans van sluikestorters te verhogen.
56. We werken een risicotaxatiemodel uit voor de bepaling van hotspots en de best passende actievorm.
57. We ontwikkelen en implementeren informatiegestuurd politietoezicht met een toezichtstool.

Prikacties en Week van de Handhaving

We willen met verschillende bevoegde diensten gedurende een vaste periode handhavend inzetten op bepaalde problematieken zoals peuken in het straatbeeld, sluikestort in een bepaalde wijk, foutief aangeboden huisvuil, ... middels een geïntegreerde handhavende aanpak. Jaarlijks, tijdens de Week van de Handhaving op zwerfvuil en sluikestort, zetten we met alle diensten gezamenlijk in op deze problematieken.

Initiatieven

58. We organiseren verschillende experimentele acties rond sluikestort en zwerfvuil in samenspraak met Politie, Gemeenschapswachten, Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu en IVAGO.
59. We organiseren jaarlijks de Week van de Handhaving op zwerfvuil en sluikestort.

6.3. Vervolging

Boete

De wettelijke basis voor handhaving op afvalthema's vinden we in het Materialendecreet en in de politieverordening reinheid en gezondheid in de gemeente. Overtreding van het Materialendecreet leidt tot een proces-verbaal (door Politie en controleurs van de Dienst Toezicht Wonen, Bouwen en Milieu); overtreding van de politieverordening leidt tot een GAS-PV (door Politie) of een GAS-BV (door

iemand met GAS-bevoegdheid). Zwerfvuil, foutief aangeboden afval en sluikestort dat door één persoon gedragen kan worden zonder hulpmiddelen, vallen onder de politieverordening. Sluikestort dat niet door één persoon kan gedragen worden zonder hulpmiddelen, valt onder het Materialendecreet. De [sanctionerende ambtenaar](#) van de Juridische Dienst oordeelt over het opleggen van een GAS-boete, en het parket over vervolging in geval van een PV.

Naast de boete kan IVAGO ook een [onkostennota](#) opmaken om de kosten voor het opruimen van het sluikestort te verhalen op de dader.

Een GAS-boete tegen sluikestorten wordt momenteel per aangetekende brief gestuurd. Een andere mogelijkheid is om de boete [onmiddellijk](#) te laten [betalen](#). Hier moet echter voldaan worden aan verschillende voorwaarden: enkel van toepassing voor burgers zonder woonplaats of vaste verblijfplaats in België, zoals toeristen; de boete kan enkel geïnd worden door de politie, ... We onderzoeken de uitvoerbaarheid van deze methodiek, in de eerste plaats bij het achterlaten van klein zwerfvuil.

Initiatieven

- 60. De onkostennota van IVAGO blijft gekoppeld aan de GAS-boetes in geval van sluikestorten.
- 61. We onderzoeken de voorwaarden voor de toepassing van de onmiddellijke betaling van de GAS-boete.

Bemiddelingsplaatsen

Ter vervanging van een GAS-boete kan ook een GAS-bemiddeling, enkel op vrijwillige basis, voorgesteld worden. Dit wordt nu bij minderjarigen vanaf 16 jaar aangeboden. Hierbij wordt bijvoorbeeld een prestatie bij een stadsdienst verricht zoals een opruimactie, een werkstuk gemaakt... Momenteel zijn er geen bemiddelingsplaatsen beschikbaar bij stadsdiensten of partners werkzaam binnen het thema netheid.

Initiatieven

- 62. We kijken naar de mogelijkheid om bemiddelingsplaatsen aan te bieden binnen het thema netheid.

Les over correct afval aanbieden voor sluikestorters

Naast bemiddeling, kan door de sanctionerend ambtenaar ook gekozen worden om een gemeenschapsdienst binnen de GAS-procedure voor te stellen. Dit wordt nu nog niet toegepast. Indien men niet kiest om hierop in te gaan, wordt alsnog een GAS-geldboete gegeven. Door het volgen van een les over correct afval aanbieden als gemeenschapsdienst, kunnen we overtreders de juiste informatie geven zodat ze geen overtreding meer begaan uit onwetendheid. Daarnaast kunnen ook andere zaken aan bod komen zoals afvalpreventie, voedselverlies tegengaan en info over het recyclagepark.

Initiatieven

- 63. We onderzoeken de mogelijkheid om een les te voorzien over het correct aanbieden van afval en de (sorteer)regels aan sluikestorters.

7. Bijlagen

7.1. Participatie: online bevraging

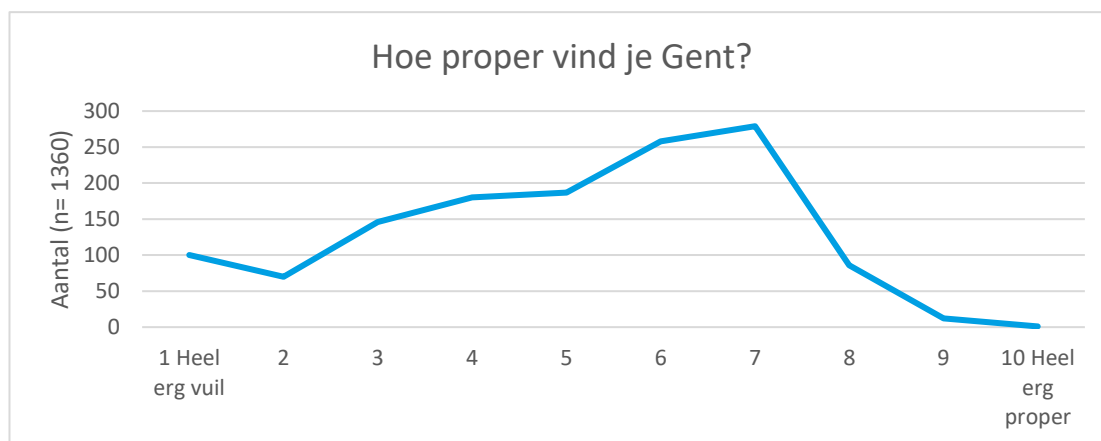
Er werd een online bevraging opgestart waarbij aan de inwoners van Gent werd gevraagd om hun mening te geven over het afvalbeheer en de netheid in Gent.

Vragen rond netheid

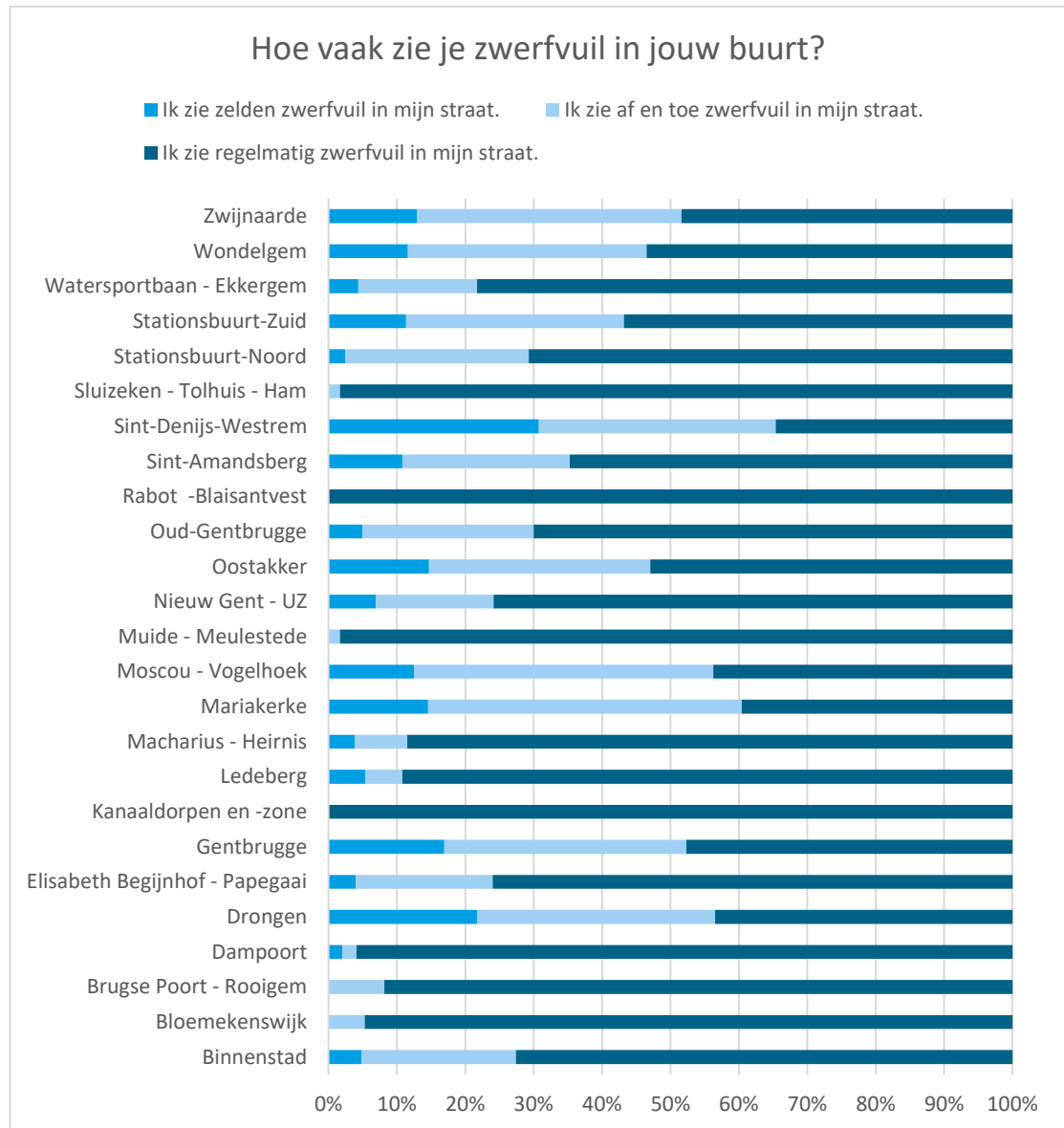
In totaal hebben 1360 deelnemers de enquête op één na alle vragen ingevuld. Van de 1360 zijn 1319 inwoners van Gent.

Wijk	Aantal deelnemers	Wijk	Aantal deelnemers
Binnenstad	124	Nieuw Gent - UZ	29
Bloemekenswijk	95	Oostakker	34
Brugse Poort - Rooigem	196	Oud-Gentbrugge	20
Dampoort	49	Rabot -Blaisantvest	51
Drongen	46	Sint-Amandsberg	102
Elisabeth Begijnhof - Papegaai	25	Sint-Denijs-Westrem	26
Gentbrugge	65	Sluizeken - Tolhuis -	60
Kanaaldorpen en -zone	6	Stationsbuurt-Noord	41
Ledeberg	37	Stationsbuurt-Zuid	44
Macharius - Heirnis	26	Watersportbaan -	46
Mariakerke	48	Wondelgem	43
Moscou - Vogelhoek	16	Zwijnaarde	31
Muide - Meulestede	59	Ik woon niet in Gent.	41

We vroegen aan de deelnemers hoe proper Gent volgens hen is. In de grafiek hieronder is te zien welke score werd gegeven door hoeveel mensen. Gemiddeld wordt een score van 5/10 gegeven en de meest gegeven score is 7/10.

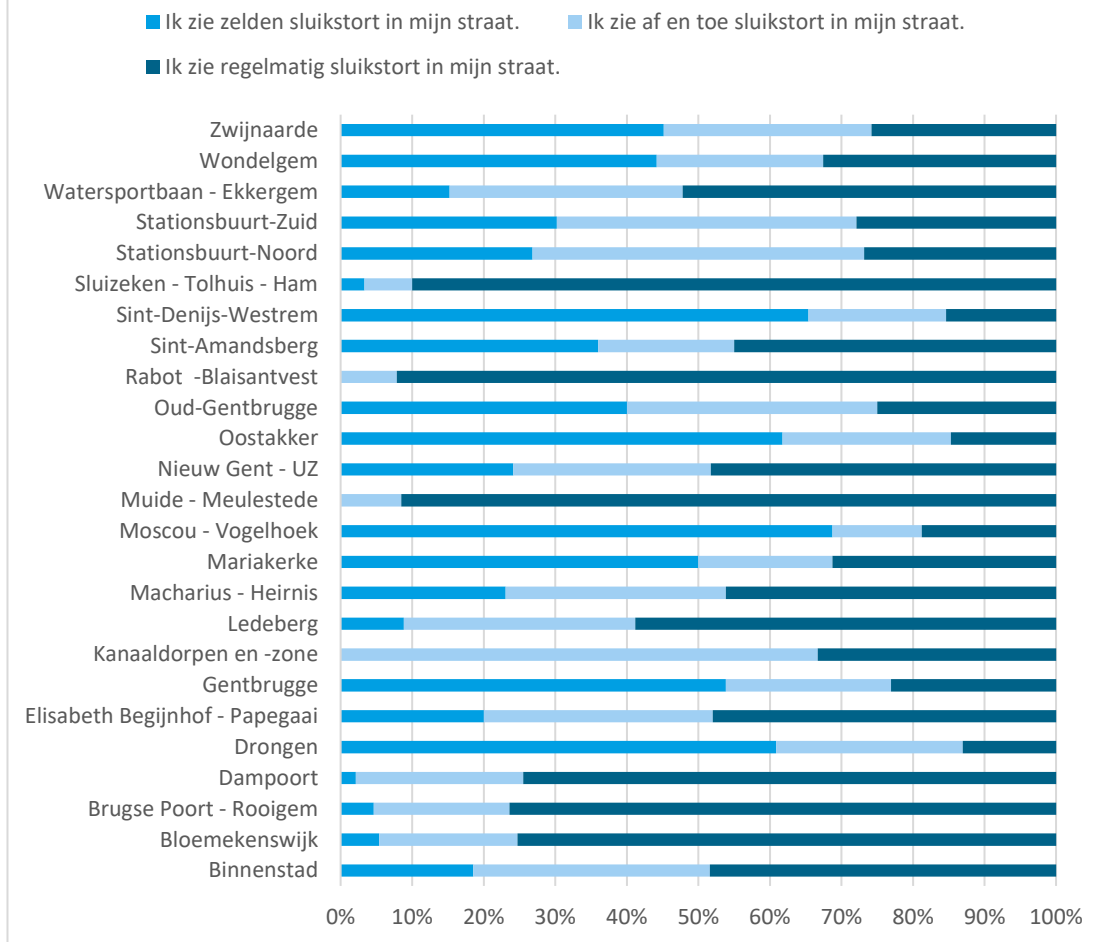

We vroegen ook hoe vaak mensen zwerfvuil of sluikestort zien in hun buurt. 75% van de bevroegden geeft aan regelmatig zwerfvuil in zijn buurt te zien. Hier zijn verschillen per wijk zichtbaar. Slechts 6% ziet zelden zwerfvuil in zijn buurt. 53% van de bevroegden ziet regelmatig sluikestort in zijn buurt en 23% ziet zelden sluikestort in zijn buurt.

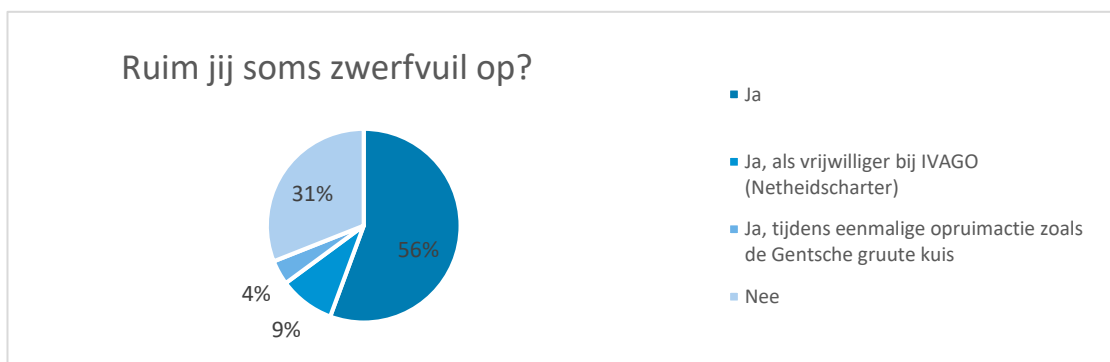

Hoe vaak zie je sluikestort in jouw buurt?

We zien echter dat ook heel wat Gentenaars een engagement opnemen. Ongeveer van de helft van de bevroegden meldt sluikestorten als ze er zien. Van de melders meldt 20% maandelijks sluikestort en bijna de helft eerder tussen de 1 en 6 keer per jaar. Sluikestort wordt vooral gemeld omdat men zich ergert aan sluikestort en men een propere buurt wilt. De meesten gebruiken hiervoor de meldingsapp. Heel wat deelnemers ruimen regelmatig zwerfvuil op, maar 1/3 van de bevroegden ruimt geen zwerfvuil op. De helft daarvan geeft aan dat ze een ander zijn afval niet willen opruimen.

Ruim jij soms zwerfvuil op?

Vragen over “Hoe kunnen we Gent nog properder maken?”

We hebben daarnaast de Gentenaars gevraagd naar hun “plicht” als Gentenaar. De deelnemers hebben verschillende stellingen van belangrijk (= rang 1) naar minder belangrijk (= rang 5) gerangschikt. Het afval terug mee naar huis nemen vinden velen dat elke Gentenaar moet doen indien er geen vuilnisbak is of deze niet leeg is. De eigen stoep afvalvrij houden vinden velen wel vanzelfsprekend, onkruid verwijderen daarentegen is minder gedragen.

Wat vind jij dat elke Gentenaar moet doen?	Rang 1	Rang 2	Rang 3	Rang 4	Rang 5
Afval, bij gebrek aan (lege) vuilnisbak, terug mee naar huis nemen.	597	229	278	108	107
Eigen stoep proper houden: vegen en zwerfvuil verwijderen.	382	329	181	281	146
Mensen aanspreken bij sluikestorten (bv. een zak sluikestort achterlaten).	124	270	324	364	237
Mensen aanspreken bij zwerfvuil achterlaten (bv. weggooien van peuk, blikje, ...).	95	239	316	370	299
Eigen stoep proper houden: onkruid verwijderen.	121	252	220	196	530

We willen ook graag weten hoe we onze werking kunnen verbeteren volgens de deelnemers.

Hoe kunnen we bewoners stimuleren om hun eigen stoep of buurt proper te houden?	rang 1	rang 2	rang 3	rang 4
Door meteen te beboeten na overtreden.	463	179	237	625
Door een bewoner die het goed doet, positief te benaderen (bv. een compliment te geven).	459	422	318	302
Door een communicatiecampagne over dit thema te organiseren (bv. de Gentsche gruute kuis).	391	457	338	316
Door te beboeten na herhaaldelijk overtreden.	191	444	608	257

Hoe kunnen we Gentenaars helpen die de afval(sorteer)regels (nog) niet kennen?	Aantal
Een andere Gentenaar helpt in het wegwijs maken van sorteren en aanbieden van afval.	616
Meer beelden gebruiken in brochures, op de ophaalkalender, ...	912
Een plek of een aanspreekpunt in de buurt waar men terecht kan voor meer info.	606

Waarover wil jij geïnformeerd worden?	Aantal
Welke acties de verschillende stadsdiensten/ IVAGO/ partners van de Stad doen.	736
Aantal meldingen, kilo's, PV's, GAS-boetes, ...	611
Waar de sluikestortcamera stond.	342
Wat je plicht is als bewoner.	564
Ik wil niet worden geïnformeerd.	170
Hoe wil jij graag geïnformeerd worden?	Aantal
Per brief	78
Via een magazine of brochure	449
In openbare ruimtes (affiches en borden)	300
Digitaal (websites en social media)	714
Via e-mail	494

We vroegen welk thema de bevrageden prioritair vinden. Ze hebben verschillende thema's van belangrijk (= rang 1) naar minder belangrijk (= rang 8) gerangschikt.

Op welke thema's moeten we ons focussen. Wat vind jij prioritair?	Rang 1	Rang 2	Rang 3	...	Rang 8
Sluikstort	658	231	138		12
Blikjes en flessen	169	357	312		20
Hondenpoep	166	182	194		88
Huisvuil in een juiste zak maar op een verkeerde dag aangeboden	40	112	104		424
Kauwgom	9	50	82		226
Peuken	115	184	199		95
Reclamefolders	20	48	94		322
Snoeproutes (de route tussen winkels en nabijgelegen scholen waar vaak zwerfvuil ligt zoals snoeppapiertjes, blikjes, ...)	142	155	196		132

We plaatsen onze vuilnisbakken niet zomaar overal: niet in woonstraten of private terreinen. We plaatsen bewust onze 3.000 vuilnisbakken op plekken waar door verbruik afval kan ontstaan: zitbankjes, bushaltes, winkelstraten, ontmoetingsplekken. We vroegen of de bevrageden het eens zijn met deze visie.

Visie op plaatsing vuilnisbakken: ben je het hiermee eens?	Aantal
Ja	891
Nee	200
Anders	228

We vroegen ook waaraan we volgens de bevrageden het meeste aandacht moeten geven.

Waaraan moeten we het meeste aandacht geven?	Rang 1	Rang 2	Rang 3
Handhaven (identificeren en beboeten van sluikestorters).	<u>530</u>	437	352
Opruimen (vegen, plaatsen van vuilnisbakken, opruimen sluikestort...).	354	<u>538</u>	427
Preventieve maatregelen (sensibiliseren met flyers, persoonlijk aanspreken van burgers, workshops rond afval op scholen, doelgroepgericht werken, werken aan een mentaliteitswijziging).	435	344	<u>540</u>

Ten slotte hebben we nog de vraag gesteld of de Gentenaar zelf nog idee had voor een proper Gent. Enkele ideeën worden hieronder weergegeven:

- "Inzetten op peuken"
- "Bewoners die opruimen, belonen"
- "Waarom geen pop-up recyclageparken op verschillende momenten in verschillende wijken."
- "Meer camera controle"
- "Extra aandacht aan het informeren van nieuwe inwoners over het voorkomen van en omgaan met afval, sorteren, verbod op sluikestorten enzovoort."

7.2. Netheidsrapport 2018

Elk jaar wordt het netheidsrapport uitgebracht met de belangrijkste cijfers inzake sluikestort en zwerfvuil. Hieronder worden de conclusies van het laatste netheidsrapport 2018 opgenomen.

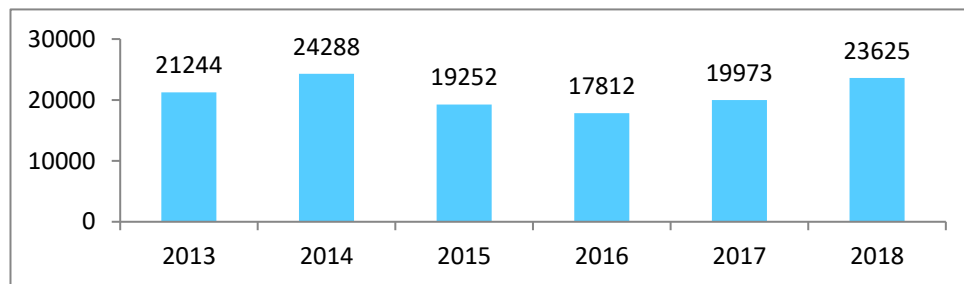
Stijgende trend

Vrijwilligers

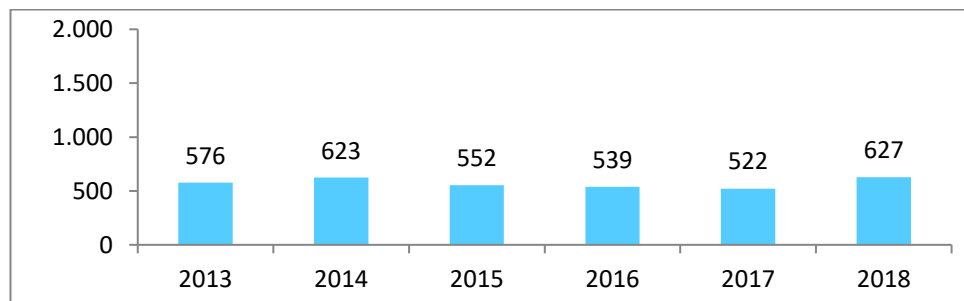
Het aantal netheidscharters is met 68% gestegen in 2018. Daarnaast zien we ook een stijging in het aantal scholen met een netheidspact. Dit wijst op een positieve trend voor burgerzin.

Sluikstort

De cijfers van 2018 duiden op een stijgende trend van het aantal meldingen voor sluikestort. Dit kan te wijten zijn door de stijging van het aantal sluikestorten, maar ook door de lancering van de meldingsapp in 2017 wat het melden van sluikestorten eenvoudiger maakt.

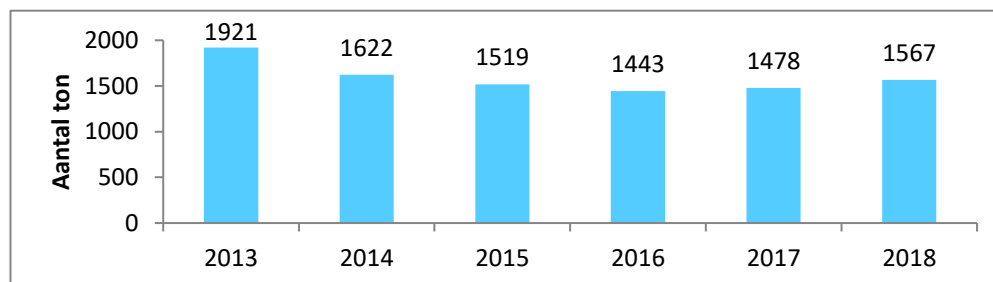
Figuur: Aantal sluikestortmeldingen opgenomen door IVAGO.

Figuur: Aantal ton sluikestort opgehaald door IVAGO en Dienstenbedrijf Sociale Economie (Stad Gent) van 2013 t.e.m. 2018.

Zwerfvuil

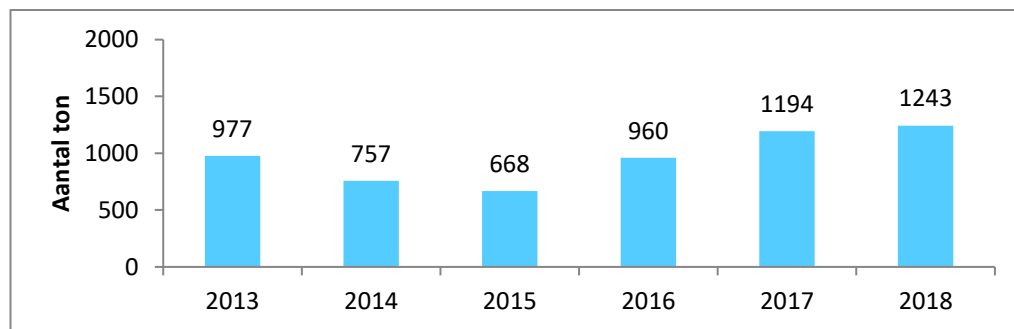
Er is tevens een stijging waarneembaar van het aantal tonnage opgeruimd zwerfvuil in Gent.

Figuur: Aantal ton zwerfvuil opgehaald door IVAGO en Dienstenbedrijf Sociale Economie (Stad Gent) van 2013 t.e.m. 2018.

Afval in korven

Ook het afval in korven volgt de stijgende trend. In 2017 en 2018 zien we dat er meer dan 1000 ton afval uit de korven werd opgehaald.

Figuur: Aantal ton afval uit korven van 2013 t.e.m. 2018.

Boetes

Er is een stijging te zien in het totaal aantal boetes uitgeschreven door Politie, Gemeenschapswacht-vaststellers en Dienst Toezicht voor het achterlaten van sluikstorten en zwerfvuil.

Algemeen

Er is een duidelijke toename van wegwerpverpakkingen op de markt: de afgelopen jaren is het aantal kunststofverpakkingen met 15% gestegen (<https://vlaamsparlement.tv/impact-van-verpakkingen-op-het-milieu/>). Dit kan bijvoorbeeld te wijten zijn door het verhoogde en populaire aanbod van ready-to-eat en take-away producten. Deze verhoogde afvaldruk op het openbaar domein kan één van de verklaringen zijn voor de stijgende trend van afval die we waarnemen. De stijging van het afval op het terrein is ook te merken aan de resultaten van de netheidsbarometer. Met 86,4% zitten we onder de beoogde doelstelling van 88%. Dit wijst er op dat de algemene netheid op het openbaar domein Gent het laatste jaar gedaald is.

De drie pijlers

Het is en blijft belangrijk om in te zetten op de drie pijlers: preventie, curatie en repressie. Regie Netheid van Stad Gent bouwt de regiefunctie op netheid uit, op de verschillende pijlers en met de verschillende betrokken partijen. Door de veelheid aan actoren is dit een noodzaak.

Preventie

Op de Gentse feesten geldt sinds 2018 een totaal verbod op wegwerpbekers. Het is interessant om na te gaan of er verder kan ingezet worden op afvalpreventie door bv. afvalarme winkels, horeca en evenementen en het bannen van wegwerpbekers.

Het is belangrijk dat ieder zijn verantwoordelijkheid neemt inzake afval en netheid: burger, bezoeker, eventorganisatoren, ondernemers, producenten en overheden. Daarom blijft het nodig om iedereen goed op de hoogte te stellen van de (sorteer)regels van afval in Gent. Daarnaast is het belangrijk om de burgerzin te blijven stimuleren en de vrijwilligers te bedanken voor hun inzet.

Bovendien mag armoede geen reden zijn om te sluikstorten. Hiervoor geeft de Stad Gent een jaarlijkse premie aan Gentse gezinnen met een beperkt leefbudget voor de ophaling van huisvuil.

Curatie

Omdat afval ander afval aantrekt is het belangrijk dat de bevoegde diensten en overheden zo snel mogelijk het zwerfvuil of sluikstort verwijderen. Om knelpuntlocaties met onduidelijk beheer weg te

werken, is de Regie Netheid van Stad Gent duidelijke beheerafspraken tussen de verschillende bevoegde partijen aan het vastleggen.

Door de toenemende afvaldruk op het openbaar domein is er ook extra capaciteit nodig om het afval op te vangen. De oude vuilnisbakken worden vervangen door en aangevuld met nieuwe grotere vuilnisbakken, waaronder ook de grote zelfcompacterende vuilnisbakken. Bovendien is er een peukenbakje aan deze korven voorzien.

Repressie

Er zal blijven ingezet worden om sluikestorters te vatten. Hiervoor worden hotspots geïdentificeerd in Gent, waar de sluikestortcamera kan ingezet worden. Tevens is het ook belangrijk om verder in te zetten op het geven van GAS-boetes voor het achterlaten van zwerfvuil zoals bv. peuken. Ook wordt er gestreefd naar het nakomen van de plichten bij handelaars en horecazaken die voeding en/of dranken verkopen voor onmiddellijke consumptie. Zij moeten instaan voor de netheid van de 10 meter zone rondom hun zaak. Daarnaast moeten ze ook een afvalkorf voorzien om het geproduceerde afval op te vangen.